

МІНІСТЕРСТВО НАУКИ І ОСВІТИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ

ПЕРСПЕКТИВНИЙ СОРТИМЕНТ

ПЛОДОВОГО САДУ І ВИНОГРАДНИКУ
МИКОЛАЇВСЬКОГО НАУ

Миколаїв 2026

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**ПЕРСПЕКТИВНИЙ СОРТИМЕНТ
ПЛОДОВОГО САДУ І ВИНОГРАДНИКУ
МИКОЛАЇВСЬКОГО НАУ**

ДОВІДНИК

Миколаїв

2026

2

УДК 634.2:634.8]378.4(477.73):63

П26

Авторський колектив:

Шебанін В'ячеслав Сергійович

Дробітько Антоніна Вікторівна

Нікончук Наталя Володимирівна

Самойленко Микола Олександрович

Карпенко Микола Дмитрович

Перспективний сортимент плодового саду і винограднику
П26 Миколаївського НАУ : довідник / В. С. Шебанін, А. В. Дробітько,
Н. В. Нікончук, М. О. Самойленко, М. Д. Карпенко. Миколаїв :
МНАУ, 2026. 92 с.

У довідковому виданні наведено характеристику перспективних сортів плодкових культур та винограду, рекомендованих для вирощування в умовах Південного Степу України. Видання призначене для здобувачів вищої освіти, науково-педагогічних працівників, фахівців аграрної галузі та садівників-практиків.

УДК 634.2:634.8]378.4(477.73):63

© Миколаївський національний аграрний
університет, 2026

© В. С. Шебанін, А. В. Дробітько, Н. В.
Нікончук, М. О. Самойленко, М. Д. Карпенко,
2026

ЗМІСТ

Передмова	5
Сорти черешні	7
Сорти вишні	18
Сорти абрикоса	21
Сорти персика	25
Сорти сливи	32
Сорти аличі	38
Сорти мигдалю	41
Сорти фундука	54
Сорти винограду	67
План організації території плодового та горіхового саду Миколаївського НАУ	89
Схема розміщення сортів винограду Миколаївського НАУ, 2026 р.	90

ПЕРЕДМОВА

У Південному Степу України створення інтенсивних плодових і горіхоплідних насаджень є важливим інструментом адаптації аграрного виробництва до посух, підвищених температур і весняних заморозків. Особливо перспективними є плодови культури ранніх строків досягання, зокрема черешня, попит на яку в Україні стабільно високий. У контексті кліматичного потепління перспективним напрямом є також вирощування мигдалю – культури, що поєднує високу адаптивність і швидку окупність, забезпечуючи тривалий період продуктивності насаджень. Обмежені площі інтенсивних садів у Миколаївській області формують значні можливості для розвитку конкурентоспроможного високорентабельного виробництва.

Навчально-науково-практичний центр Миколаївського національного аграрного університету оснащений необхідними ресурсами для функціонування як базового інноваційного майданчика у сфері сучасного садівництва. Створення демонстраційного інтенсивного саду забезпечить можливість реалізації комплексної освітньої, науково-дослідної та виробничої діяльності, сприятиме формуванню у студентів та

молодих фахівців практичних компетентностей із технологій вирощування плодкових і горіхоплідних культур, агромоніторингу, елементів точного землеробства та ефективного управління аграрним виробництвом.

У створенні плодового та горіхового саду взяли участь стейкхолдери МНАУ, які надали саджанці сучасних інтенсивних сортів і забезпечили консультаційний супровід щодо технології закладання та утримання насаджень.

Ректорат Миколаївського національного аграрного університету та особисто в. о. ректора, академік В'ячеслав Сергійович Шебанін, висловлюють щире подяку Валерію Пилиповичу Курилу – директору ТОВ «Богданівський плодорозсадник», Дмитру Івановичу Бушилову – директору ТОВ «Підгур'ївське», Валерію Леонідовичу Бурову – голові ФОП «Буров В. Л.», Ірині Анатоліївні Ковальовій – директору ННЦ «Інститут виноградарства і виноробства ім. В. Є. Таїрова» за надану підтримку та плідну співпрацю.

СОРТИ ЧЕРЕШНІ

СОВЕРЕЙЖН (SOVEREIGN)

Сорт черешні (оригіатор – Саммерленд, Канада), отриманий від схрещування сорту Світхарт з невідомим сортом. Підщепа – магалевка. Термін дозрівання – пізньостиглий, дозріває на 10 днів пізніше черешні Світхарт, орієнтовно у першій декаді липня.

Особливість сорту: плоди зберігаються до трьох тижнів на дереві, не гниють і не обсипаються в дощове літо. Сорт самоплідний і запилювачів не потребує.

Плоди великі, масою 12-15 г, видовжено-серцеподібної форми, червоні, при повному достиганні майже чорні. Шкірка щільна. Смакові якості дуже високі - значний вміст цукру (16,7° за Бріксом) та щільний м'якуш. Плоди високої транспортабельності ринкового призначення. Сорт придатний для вирощування практично на всій території України.

КОРДІЯ

Сорт чеської селекції, сильно- та середньорослий. Крона овально-конусоподібна, струнка, середньо-загущена. У плодоношення вступає на 4-5-й рік і інтенсивно нарощує продуктивність. Урожайність висока і регулярна. Плоди досягають одночасно, на дереві тримаються міцно. Зимостійкість середня. Сорт самобезплідний. Для забезпечення перехресного запилення розміщують сорти з одночасним терміном квітування.

Плоди великі, одномірні (маса 8,0...10,0 г), серцеподібні, не розтріскуються. Черевний шов малопомітний. Шкірка тонка, щільна. Основне забарвлення карміново-червоне з бронзовим відтінком і коричневими крапками. М'якуш червоний, при досяганні темно-червоний, хрящуватий з білими прожилками, кисло-солодкий з пряністю. Сік темно-червоний. Плідоніжка прикріплюється до плоду неміцно. Кісточка велика (5,5% від маси плоду). Дегустаційна оцінка — 4,4...4,6 бали. Плоди не розтріскуються в дощову погоду, достатньо транспортабельні.

САМІТ

Сорт виведений внаслідок схрещування сортів Ван (Van) і Сем (Sam), країна походження - Канада. Група стиглості: середньостиглий. Дерево сильноросле, крона розкидиста, припіднята, середньозагущена. У плодоношення вступає на 4...5-й рік і інтенсивно нарощує продуктивність. Плоди досягають одночасно, на дереві тримаються міцно. Зимостійкість середня. Сорт самобезплідний. Для забезпечення перехресного запилення розміщують сорти з одночасним терміном квітування.

Плоди великі, вирівняні за розміром, масою 8,0...11,0 г, плоско-округло-серцевидні. Черевний шов мілкий, слабо помітний. Шкірка тонка, блискуча. Основне забарвлення яскраво-червоне, при досяганні темно-червоне. М'якуш яскраво-червоний з жовтизною, соковитий, виннокислий. Сік червоний. Плідоніжка прикріплюється до плоду неміцно. Кісточка середня. Смак солодкий, десертний, винний, приємний. Дегустаційна оцінка - 4,5...4,7 бали. В дощову погоду плоди здатні до розтріскування.

СВІТХАРТ

Сорт виведений внаслідок схрещування сортів Ван (Van) і Стелла (Stella), країна походження - Канада. Група стиглості: середньостиглий. Дерево середньо- або сильноросле, крона розлога, середньозагущена. У плодоношення вступає на 4...5-й рік і інтенсивно нарощує продуктивність. Плоди досягають неодноразово, на дереві тримаються міцно. Зимостійкість середня. Сорт самоплідний. Для забезпечення перехресного запилення розміщують сорти з одночасним терміном квітання.

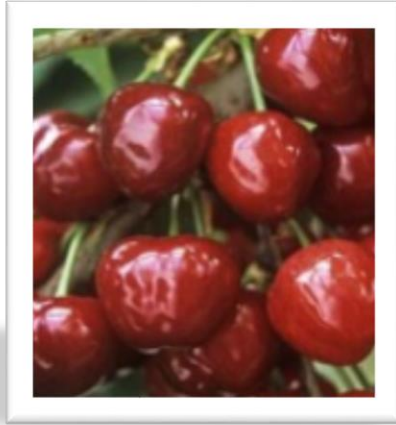
Плоди великі, вирівняні за розміром, масою 8,0-9,0г, плоско-округлі. Черевний шов мілкий, слабо помітний. Шкірка тонка, блискуча. Основне забарвлення темно-червоне. М'якуш світло-червоний, хрящуватий, щільний соковитий. Сік червоний. Плодоніжка прикріплюється до плоду неміцно. Кісточка маленька. Смак приємний, кислувато-солодкий. Дегустаційна оцінка - 4,7...4,9 бали. Плоди здатні до тривалого зберігання, транспортабельні, стійкі до розтріскування в дощову погоду.

ТАМАРА

Сорт чеської селекції середньо-пізнього строку дозрівання. Батьківська пара: Ван і Крупноплідна. Дерево слаборосле, крона компактна, характеризується швидким вступом в плодоношення і дуже високою врожайністю. Кращі сорти-запилювачі: Лапінс, Кордія, Ванда, Бурлат.

Плоди черешні Тамара широко-округлої форми, темно-бордового, майже чорного кольору середньою масою 12 г, деякі до 16 г. М'якуш дуже ароматний, щільний, хрусткий, соковитий, солодкий з невеликою кислінкою.

ТАЛІСМАН

Сорт селекції Інституту зрошуваного садівництва імені М.Ф. Сидоренка УААН отриманий від схрещування сортів Дрогана Жовта і Валерій Чкалов у 1956 р. Група стиглості - середньостиглий. Дерево сильноросле, швидкоростуче, крона кулеподібна середньо загущена. В плодоношення вступає на 4...5-й рік і інтенсивно нарощує продуктивність. Сорт частково самоплідний. Для забезпечення перехресного запилення розміщують сорти з одночасним терміном квітування.

Плоди великі, вирівняні за розміром масою 8,0...10,0 г, плоско-серцеподібні. Черевний шов мілкий, слабопомітний. Шкірка тонка, щільна, блискуча. Основне забарвлення темно-червоне. М'якуш темно-червоний, танучий, напівхрящуватий, соковитий, кисло-солодкий. Сік червоний. Плідоніжка прикріплюється до плоду неміцно, відрив сухий. Кісточка велика, вільна. Дегустаційна оцінка - 4,7...4,9 бали. Зимостійкість сорту висока.

МЕРКАНТ

Сорт англійської селекції з раннім терміном достигання. Дерево має високу стійкість до посухи і морозів, що робить його ідеальним для вирощування в кліматичних умовах України.

Плоди темно-червоні, крупні, середня маса 9...10 г. М'якуш черешні має насичений червоний колір, щільної текстури, соковита, завдяки чому плоди легко транспортуються навіть на великі відстані.

Смакові якості сорту високі. Дегустаційна оцінка – 5 балів, що підкреслює його преміальний рівень.

КАНАДА ДЖАЄНТ (CANADA GIANT)

Пізнюстиглий сорт черешні канадської селекції відомий своїми великими, соковитими плодами та чудовим смаком. Період достигання – середньо-пізній (III декада червня - I декада липня). Має добру стійкість до основних захворювань черешні, зокрема до кокомікозу та моніліозу. Врожайність висока. Самобезплідний сорт, для запилення потребує наявності інших сортів черешні.

Плоди великі, мають насичено-червоне або темно-червоне забарвлення, округлу форму та глянцеvu шкірку. М'якуш - щільний, дуже соковитий, солодкий з легкою кислінкою, що робить його надзвичайно приємним на смак. Завдяки високій щільності плоди добре переносять транспортування і довго зберігаються.

ВАЛЕРІЙ ЧКАЛОВ

Класичний український сорт, виведений 1932 року селекціонерами С. Жуковим та М. Оратовським (Центральна генетична лабораторія ім. І.В. Мічуріна). Походить від сіянця, вирощеного в результаті вільного запилення сорту Кавказька Рожева. Придатний для вирощування у всіх зонах України. Вирізняється високою зимостійкістю (навіть при $-23,5^{\circ}\text{C}$ 30% квіткових бруньок виживає) та середньою стійкістю до хвороб плодових дерев.

Смак освіжаючий, винно-солодкий (дегустаційна оцінка 4,5 бали). М'якуш щільний, червоного кольору, дуже соковитий, легко відділяється від кісточки. Шкірка червона, при досягненні повної зрілості чорнувато-червона. Плоди великого розміру - 8,0-10,0 грамів.

Перевагами сорту є ранній термін дозрівання (початок червня), висока транспортабельність, висока морозостійкість, невибагливість щодо догляду, раннє плодоношення (через 5 років після висаджування).

МЕЛІТОПОЛЬСЬКА

Пізній сорт черешні селекції Інституту зрошуваного садівництва НААН. Підщепа: Колт, Антипка. Термін дозрівання плодів - кінець червня. Вирізняється регулярною врожайністю, транспортабельністю, високою зимостійкістю квіткових бруньок, великоплідністю, стійкістю до моніліозу, слабким ураженням кокомікозом та бактеріальним раком кісточкових, частковою самоплідністю.

Плоди дуже великі, масою 10 г широко-округлої форми. Шкірка тонка, міцна, темно-червона, легко знімається. М'якуш темно-червоний, соковитий, хрящуватий, гармонійного кисло-солодкого смаку. Сік темно-червоний. Дегустаційна оцінка – 4,6 бали.

Плоди універсального призначення: придатні для споживання у свіжому вигляді та для приготування компотів. Сорт дуже популярний серед садівників, використовується в промисловому садівництві.

A pink scroll graphic with rounded corners and a vertical strip on the left side, resembling a rolled-up document. The text is centered on the scroll.

СОРТИ ВИШНІ

УЙФЕХЕРТОЙ ФЮРТОШ

Клон сорту Панді, угорської селекції. Сорт зимостійкий, урожайний. Дерево сильноросле з пірамідальною компактною кроною середньої щільності. Має змішаний тип плодоношення (на ростових пагонах і на букетних гілочках). Вступає в плодоношення на 4-й рік після посадки в сад на насінневій підщепі дикої черешні. Самоплідний.

Плоди великі (середня маса - 5-6 грам), округлі, темно-червоні. Кісточка середніх розмірів, добре відділяється від м'якуша. М'якуш темно-червоний, ніжний, соковитий, кисло-солодкого смаку. Сік темно-червоний. Середньо стійкий до кокомікозу, не вражається моніліальним опіком. Термін споживання - друга-третя декади липня.

ДЕБРЕЦЕНІ БОТЕРМО

Сорт угорської селекції, середньо-пізній, високоврожайний, з середньою морозостійкістю. Дерево середньоросле висотою до 2-4 метрів. Сорт самоплідний. Саджанці вишні Дебрецені Ботермо вступають в плодоношення вже на третій рік. Збір врожаю - друга-третьа декада липня.

Ягоди вишні середні - близько 6 г, серцевидної форми. При дозріванні темно-червоні, легко відділяються від плодоніжки. Смак кисло-солодкий, десертний. Ягоди добре тримаються на плодоніжках, не гниють і не осипаються, при відриванні не виділяють сік. Шкірочка гладенька і червона з ледве помітними смужками, досить стійка до розтріскування. М'якуш червоного кольору, соковитий, щільний, має кисло-солодкий смак і легко відділяється від кісточки. Плоди добре зберігаються та транспортуються.

The background features a light cream color with decorative wavy lines in a pale yellow-green hue. A central orange scroll-like shape, resembling a rolled-up document, is positioned horizontally. The text is centered within this scroll.

СОРТИ АБРИКОСА

СІЛЬВЕР КОТ

Високоврожайний сорт канадської селекції раннього терміну дозрівання (кінець червня – початок липня). Перевагою сорту є високі смакові властивості плодів, дуже ранній термін дозрівання, високі показники врожайності та відсутність періодичності у плодоношенні.

Плоди масою 60...80 г. Тривалість зберігання 8...10 діб. Плоди мають високі показники транспортабельності та товарності.

Сорт частково самоплідний. Запилювачі: Вондер Кот, Меджик Кот. Сорт має високий імунітет та морозостійкість, що дозволяє вирощувати його в усіх регіонах України. Сорт придатний для використання у промислових насадженнях.

СЯЙВО

Сорт української селекції пізнього терміну достигання. Оригінатор – Інститут садівництва НААН. При достиганні забарвлення плодів змінюється від інтенсивно-зеленого до рожево-жовтогарячого із сонячним жовтим бочком. М'якуш соковитий, світло-оранжевий. Кісточка легко відокремлюється. Маса одного плоду абрикоса сягає 40 г із високими смаковими властивостями. Рослина морозостійка, не схильна до грибкових захворювань. Сорт стійкий до окремих видів шкідників і хвороб: до справжньої попелиці – 9 балів.

Високоврожайний сорт – до 27 тон/га. Зимостійкість (холодостійкість) - 8.5 балів.

Сорт самоплідний. Добре зберігається, транспортабельний.

КИЇВСЬКИЙ КРАСЕНЬ

Один із найкращих сортів виведених в Україні. Оригінатор – Інститут садівництва НААН. Це великоплідний сорт пізнього терміну дозрівання (збирання врожаю з другої декади серпня). Плодоношення починається на 3-4 рік. Дерево з великою силою росту, крона розлога.

Плоди з добрими товарними властивостями: великі (середня маса 50 - 60 г), жовтого забарвлення з червоним рум'янцем на сонячному боці. М'якуш щільний, соковитий, десертного смаку (дегустаційна оцінка 4,5 бали). Сорт придатний для промислового вирощування. Врожайність понад 60 кг з дорослого дерева.

Надає перевагу сонячним місцям, родючим, дренованим ґрунтам з помірним зрошенням. Має високу морозостійкість, стійкий до властивих даному виду захворювань.

СОРТИ ПЕРСИКА

ГЛОРІЯ

Сорт американської селекції середньопізнього терміну достигання (1-10 вересня). Висота дерева до 3 м, крона розлога. Без формування досягає діаметром 5,3 м. Сила росту помірна. Квіти дрібні - близько 2 см в діаметрі. Квітнування починається з середини квітня.

Середня маса плоду 160 г розміром близько 7 см діаметром, округлої форми. Шкірочка середньої товщини, опушення коротке середньої інтенсивності. Колір жовто-оранжевий, червоний рум'янець займає до 80% поверхні. Кісточка невелика, добре відділяється від м'якуша. М'якуш щільний, жовтого кольору, немає виражених волокон. Смак солодкий з незначною кислинкою. Аромат слабкий.

Сорт стійкий до бактеріальної плямистості, посухостійкий. Зимостійкість середня. Квіткові бруньки витримують заморозки до -16°C .

ТЕМІРА

Ранній сорт канадської селекції. Дерева середньорослі, крона розлога. Плодоносить починає на 2-3 рік, врожайність висока. Плоди досягають в першій половині липня.

Плоди крупні, масою 150-200 г, округлої форми. Забарвлення жовте з яскравим червоним рум'янцем. М'якуш оранжево-жовтий з червоними прожилками, має високі смакові властивості, солодкий, соковитий. Кісточка погано відділяється. Товарна якість плодів висока, транспортабельність добра. Сорт зимостійкий. Стійкий до захворювання кучерявістю листків персика та інших бактеріальних хвороб.

САТУРН

Високоврожайний сорт інжирного персика американської селекції. Термін досягання середній (кінець липня - початок серпня). Плодоношення настає на другий-третій рік після висаджування. Дерево середньоросле, у висоту досягає до 3-3,5 м з однорідною кроною. Цвіте в пізні терміни, тому не пошкоджуються пізньовесняними заморозками.

Плоди великі масою 100-120 г, приплюснуті, яскраво-жовтого кольору, з червоним розмитим рум'янцем, який покриває повністю весь плід. М'якуш світлий, дуже ароматний, високих смакових якостей. Кісточка невелика, добре відділяється від м'якуша. Дегустаційна оцінка 4,9 бали. Транспортабельність плодів висока. Особливості сорту: зимостійкість у інжирних персиків зазвичай вище, ніж у звичайних, тому висаджують їх навіть на півночі України.

ФЛЕЙМІН Ф'ЮРІ

Пізній сорт американської селекції. Достигання найчастіше відбувається в кінці серпня – на початку вересня. Урожайність дуже висока. Деревя сильнорослі, крона широка, трохи розлога.

Плоди великі, мають округлу форму і помаранчеве з темно-червоним рум'янцем забарвлення. М'якуш соковитий, досить щільний, має жовто-оранжевий колір і високі смакові властивості. Маса плоду близько 190-250 г. Кісточка добре відділяється від м'якуша.

Транспортабельність сорту відмінна. Зимостійкість вища за середню. Має високий імунітет до захворювань. Придатний для вирощування в будь-якій точці України. Перевагою даного сорту є невибагливість і високорентабельність при промислового вирощуванні.

ВАЙН ГОЛД

Високоврожайний сорт виведений в Канаді середнього або середньо-пізнього терміну дозрівання (кінець липня — початок серпня). Дерево середньоросле з розкидистою негустою кроною. Врожайність висока - до 40–50 кг з дерева. Сорт самоплідний, не потребує додаткових запилювачів.

Плоди дуже крупні масою 200–300 г і більше, округло-овальної або асиметричної форми. Шкірочка жовта з червоно-рожевим рум'янцем, іноді без нього в дощове літо або при затіненні крони. М'якуш оранжево-жовтий, щільний, соковитий, ароматний, солодкий з легкою кислинкою. Кісточка невелика, не відділяється від м'якуша. Сорт стійкий до борошнистої роси і кучерявості листків персика. Витримує морози до -32°C .

РЕДХЕЙВЕН (RED HEAVEN)

Один із найпопулярніших сортів, виведений у США, середнього строку дозрівання (друга декада липня). Дерево середньоросле, крона розкидиста, не густа овальної форми. У плодоношення вступає на другий рік. Вирізняється високою врожайністю.

Плоди великі, масою 145-175 г (максимальна маса до 240 г), округлої форми. Забарвлення жовте з великим розмитим карміновим рум'янцем. М'якуш кремово-жовтий, біля кісточки рожевого кольору, слабо волокнистий, ніжний, соковитий, з приємним ароматом. Кісточка добре відокремлюється.

Морозостійкість відмінна. Сорт добре пристосований до кліматичних умов півдня України. Стійкий до основних захворювань, зокрема має імунітет до кучерявості листків. Один із основних перевірених стійких промислових сортів у Європі та Україні. Транспортабельність одна з найкращих.

The background features a light gray, wavy, concentric line pattern that resembles a stylized landscape or a decorative swirl. In the center, there is a dark blue rectangular graphic that looks like a scroll or a piece of paper with rounded corners and a slight shadow. The text is centered on this scroll.

СОРТИ СЛИВИ

БЛЮ ФРІ

Сорт створений у США шляхом схрещування Stanley × President, пізнього терміну досягання (вересень). Середньоросле дерево до 3-3,5 м висотою. Вступає у плодоношення на 2-3 рік після висаджування.

Плоди масою 50-70 г, округлі, темно-фіолетові з яскраво-синім відтінком та восковим нальотом. Плоди солодкі з легкою кислинкою. М'якуш жовтий, щільний, соковитий. Врожайність - 50-80 кг з дерева. Частково самозапильний сорт. Для кращого запилення рекомендовані сорти-запилювачі Стенлі, Емпресс, Президент. Сорт стійкий до хвороб - моніліозу та клястероспоріозу. Морозостійкість до -25°C. Добре витримує перепади температур та короткочасну посуху.

ПРЕЗИДЕНТ

Класичний сорт англійської селекції, виведений у 1887 році у Великобританії. Средньопізній термін дозрівання (середина – кінець серпня). Дерево середньоросле, досягає 4-5 м висоти із овально-округлою, помірно густою кроною. Врожайність висока і стабільна, без періодичності. Має середню зимостійкість, тому рекомендується укриття молодих дерев у регіонах із суворими зимами.

Плоди дуже крупні, масою до 70 г, овальної форми, пурпурно-фіолетового кольору з синім восковим нальотом. М'якуш жовто-зелений, соковитий, з кисло-солодким смаком. Кісточка добре відділяється від м'якуша.

Самоплідність висока, однак для підвищення врожайності рекомендується наявність сортів-опилювачів Амерс, Блю фрі, Мирна, Ренклюд Альтана, Стенлі.

СТЕНЛІ

Високоврожайний сорт, виведений у США в 1912 році шляхом схрещування французького сорту Д'Аген з популярним американським сортом Гранд Дюк середнього терміну дозрівання. Дерева середньорослі з округлою густою кроною, починають плодоносити на 4-5 рік.

Плоди крупні, яйцеподібної, дещо асиметричної форми та фіолетово-рожевого кольору з зеленим переливом. Вся поверхня плоду покрита бурим нальотом. М'якуш сливи жовтого кольору, зернистий, не дуже щільний, приємного медового смаку з тонкою кислинкою. Дегустаційна оцінка становить 4,9 балів з можливих 5-ти.

Сорт відмінно витримує приморозки, що робить його дуже популярним для вирощування на всій території України.

ЧАЧАКСЬКА

Сорт югославської селекції, отриманий схрещуванням сортів Угорка Вагенгейма і Угорка Пожегоча середнього терміну дозрівання (кінець серпня – початок вересня). Вступає в плодоношення на 3-4 рік незалежно від підщепи. Має помірну силу росту. Крона розлога, рідка, схильна до облисіння. Дуже врожайний сорт.

Плоди крупні, масою до 60 г, за формою нагадують Чачакську Лепотік. Шкірка гранатового кольору покрита інтенсивним світло-голубим восковим нальотом. М'якуш соковитий, зелено-жовтого кольору. Смак десертний, приємний.

Кісточка середня, легко відділяється. Сорт стійкий до морозів і хвороб, але в суворі зими плодови бруньки можуть підмерзати.

САТСУМА

Диплоїдний, гібридний сорт японської сливи (*Prunus salicina*) японського походження середнього терміну дозрівання плодів (I...II декади липня). Дерево сильноросле з чашоподібною розкидистою кроною середнього розміру. У плодоношення вступає на четвертий-п'ятий рік.

Плоди великі, середня маса - 40-45 г, тупо-конусоподібної або неправильної кулястої форми, темно-пурпурового кольору з темно-червоними, майже чорними прожилками. Шкірка покрита сизим нальотом із безліччю підшкірних крапочок. М'якуш плода соковитий, щільний, яскраво-червоний, кислуватого смаку. Плоди забарвлюються задовго до настання повної стиглості. Кісточка середнього розміру, що погано відділяється від м'якуша. Сорт самобезплідний, потребує перехресного запилення.

Сорт ідеально підходить як для вирощування на присадибній ділянці, так і для комерційного використання.

СОРТИ ДЛИЧІ

АНЖЕЛІНО

Сорт каліфорнійської селекції (США), синонім сорту – *Suplumsix*, отриманий шляхом схрещування аличі та японської сливи. Підщепа: алича.

Один із найкращих крупноплідних сортів пізнього терміну досягання (друга – третя декади вересня). Сорт самобезплідний, потребує запилювачів (Блек Амбер, Оцарк, Прем'єр).

Плоди широкоовальної форми, великі, масою 120-150 г, темно-фіолетового кольору. М'якуш бурштиновий, соковитий, волокнистий, кисло-солодкого смаку. У холодильнику зберігаються протягом 4-5 місяців без втрати смакових якостей. Є гарною сировиною для заморожування, приготування сухофруктів, компотів, варення.

Період споживання плодів – жовтень-березень. Найдовше зберігається без заморозки порівняно з іншими сортами аличі. Зимостійкість – вище середньої.

БЛЕК ДАЙМОНД

Елітний сорт американської селекції (Каліфорнія) середнього терміну достигання (кінець липня – початок серпня). Має високу і регулярну урожайність без періодичності.

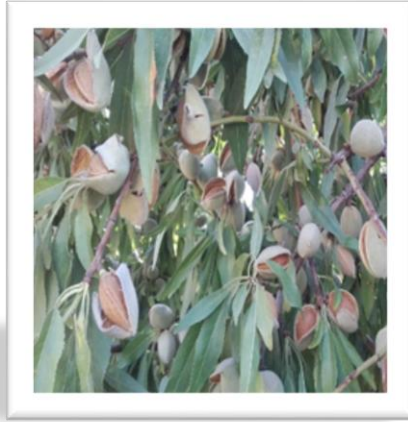
Плоди відрізняються соковитим м'якушем, що має солодкий смак із легкою кислинкою. Колір шкірки темно-фіолетовий з характерним восковим нальотом. Плоди великі, масою 50-70 г, округлі або овальні.

Сорт стійкий до хвороб, таких як парша та моніліоз. Дерево витримує морози до -25°C . Плоди не пошкоджуються під час транспортування.

Алича Блек Даймонд ідеально підходить для свіжого споживання, а також для приготування варення, компотів і десертів.

СОРТИ МИГДАЛЮ

МАКАКО

Самозапильний сорт мигдалю Іспанської селекції з пізнім терміном квітування. Був виведений Центром прикладної едафології та біології Мурсії (SEBAS), дослідницьким центром Вищої ради наукових досліджень (Consejo Superior de Investigaciones Científicas, CSIC). Має напів-пряmostoячий штабб, відносно симетричне галуження і дуже високу продуктивність. Завдяки дуже пізньому квітуванню не вимерзає навіть у найхолодніших регіонах.

Сорт мигдалю Макако є самоплідним і має хорошу стійкість до хвороб. Його можна вирощувати в зрошуваних і богарних умовах. Він підходить для інтенсивного та суперінтенсивного вирощування.

Характеристики плодів мигдалю сорту Макако: мають еліптичну форму без подвійних плодів, тверду шкаралупу, що полегшує зберігання і запобігає гниттю. Середній вихід ядра 33% масою 1,2 г.

Плід добре зберігається в прохолодному місці, за температури не вище 7°C і відносній вологості 55-65%, подалі від світла. За таких умов мигдаль може зберігатися близько двох років без втрати якості.

ПЕНТА

Самоплідний сорт мигдалю з пізнім терміном квітування і раннім дозріванням. Дерево має середню силу росту із збалансованим галуженням, дуже стійке до хвороб. Має високу врожайність, стиглі плоди не опадають.

Мигдаль сорту Пента квітує на 10-20 днів пізніше, ніж інші сорти в регіонах із пізньо-весняними заморозками. Період квітування залежить від погодних умов, віку рослини та регіону вирощування.

Характеристики плодів мигдалю сорту Пента: мають тверду шкаралупу, вихід ядра 29-31% масою 1 г еліптичної форми. Вихід лушпиння – 30%, подвійні насінини відсутні. Термін зберігання в шкаралупі - 24 місяці. За вмістом поживних речовин і смаком він отримав найвищу оцінку, що робить його універсальним для безпосереднього споживання і для промислового виробництва.

Склад ядра: вміст олії - 55%, сирого протеїну - 21,9%, розчинних цукрів - 4,5%, сирогої клітковини - 14%, води - 4,6%.

Зберігаються плоди в прохолодному місці, за температури не вище 7°C і відносній вологості 55- 65%, подалі від світла. За таких умов мигдаль може зберігатися близько двох років без значної втрати якості.

ДАЙМАР

Створений в Іспанії, в провінції Арагон шляхом схрещування сортів Felisa і Bertina, є одним з найбільш інноваційних. Самоплідний сорт, дерево має напівпрямостояче положення і середню силу росту. Сорт стійкий до жовтої плямистості та інших грибкових захворювань. Характеризується злегка вертикальним ростом, раннім дозріванням, високою і рівномірною щільністю квіток, автогамією, високою стійкістю до хвороб і гарною якістю плодів. Пізні квітання зменшує пошкодження морозами, і збільшує активність запилювачів. У повному квітванні витримує температуру до $-4,5^{\circ}\text{C}$.

Характеристики плодів мигдалю сорту Даймар: мають тверду оболонку, вихід ядра - 24-27% середньою масою 1,2 г, серцеподібної форми без подвійних насінин.

Зберігаються плоди в прохолодному місці, за температури не вище 7°C і відносній вологості 55- 65%, подалі від світла. За таких умов мигдаль може зберігатися до двох років без втрати якості.

ВАЙРО

Походить із ІРТА в Каталонії (Іспанія). Мигдальне дерево Вайро сильноросле, тому має відмінний баланс росту із раннім терміном дозрівання. Сорт дуже продуктивний, оскільки є самоплідним і має добрий рівень самозапилення. Квітування пізніе, рясне і середньої тривалості. Дерево легко піддається формуванню і обрізуванню, має середню щільність листя. Толерантний до бурої плямистості та фузаріозу.

Характеристики плодів мигдалю сорту Вайро: мають тверду шкірку серцевидно-мигдалоподібної форми, розмір ядра середній - 1,2 г, вихід ядра - 32-34%. Ядро світле, без складок і подвійних насінин (0,1%). Склад ядра: вміст олії - 52,9%, сирого білку – 21,8%, цукрів – 5,2%, харчових волокон - 10,2%, води - 4,9%.

Зберігають в прохолодному місці за температури не вище 7°C і відносній вологості 55- 65% подалі від світла. За таких умов мигдаль може зберігатися близько двох років без значної втрати якості.

МАРИНАДО

Мигдаль іспанської селекції з дуже пізнім терміном квітування. Має відмінну врожайність і ранній вихід у виробництво. Дерево має помірну силу росту, достатню для доброго балансу між продуктивністю і вегетативним ростом. Сорт має високий рівень автогамії, є самоплідним. Щільність листків висока.

Дерева сорту легко піддаються формуванню, обрізці. Плоди легко очищаються від шкірки. Він толерантний до грибка фузікоккум, але не дуже толерантний до грибка охристої плямистості. Сорт має дуже високу інтенсивність квітування, яке відбувається пізніше, ніж у інших сортів мигдалю, триває до 6-7 днів. Має середній термін досягання.

Характеристики плодів мигдалю сорту Маринадо: мають середню твердість шкірки, вихід ядра - 42-44% масою 1,4 г, без подвійних ядер. Склад ядра: вміст олії - 51,8%, сирого білка – 22,7%, цукрів - 4,5%, харчових волокон - 13,4%, води - 5,1%.

Термін зберігання в шкаралупі - 18 місяців за оптимальних умов зберігання. Рекомендують зберігати в прохолодному місці, за температури не вище 7°C і відносній вологості 55-65%, подалі від світла. Інші умови зберігання можуть вплинути на термін придатності продукту.

ЛОРАН АВІЖОР

Виведений французькою компанією INRA в результаті схрещування сортів Ферраньє і Туоно. Самоплідний сорт середньої сили росту. Урожайність висока, регулярна. Сорт має пізній термін квітування з високою стійкістю до осипання. Швидко плодоносить і має високий вихід ядра. Стійкість до хвороб дуже висока, особливо до охристої плямистості та інших грибкових захворювань. Сорт добре пристосовується до різних типів ґрунтів і умов, швидко вступає у плодоношення, даючи плоди високої якості.

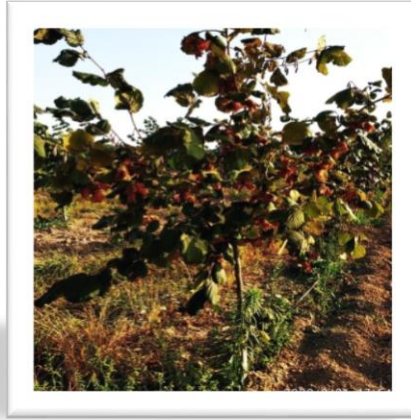

Характеристики плодів мигдалю сорту Лоран Авіжор: мають напівтверду шкірку світло-бурштинового кольору з яскраво вираженою гладенькою оболонкою. Вихід ядра 36-38% масою 1,3 г, містить подвійних ядер < 3%. Склад зерна: вміст олії - 51,6%, сирого білку – 22,6%, цукру – 4,7%, харчових волокон - 12,6%, води - 5,2%.

Зберігається два роки після збору врожаю, або вісімнадцять місяців в очищеному вигляді за оптимальних умов зберігання. Рекомендують зберігати в прохолодному місці, за температури не вище 7°C і відносній вологості 55-65%, подалі від світла. За таких умов мигдаль може зберігатися близько двох років без значної втрати якості.

СОРТИ ФУНДУКА

БАРБАКАН БС1

Сорт української селекції, внесений до Державного реєстру сортів України у 2021 році ранньосередньої групи стиглості (дозріває в вересні). Рекомендований для вирощування в зонах Степу, Лісостепу, Полісся. Сорт універсального призначення.

Сорт фундука з великим горіхом та червоними листками, які восени змінюють забарвлення до зеленого, а потім жовтого. Крона розлога. Сила росту середня. Вступає в плодоношення на 2-й рік після висаджування. Має підвищену зимостійкість і довговічність.

Середня маса горіха в шкарлупці 4,6 г, очищеного та сухого ядра - 1,6 г. Форма горіха – конусоподібна. Шкарлупка тонка, легко розколюється. Ядро дуже смачне, особливо у свіжому вигляді.

Перехреснозапильна рослина, для отримання високого врожаю рекомендується висаджувати кілька різних сортів на ділянці.

ШЕДЕВР

Високоврожайний сорт української селекції середнього терміну дозрівання (середина серпня). Має високу зимостійкість та посухостійкість. Стійкий до основних хвороб, таких як борошниста роса, а також до шкідників (горіхового довгоносика, брунькового кліща, усача). Кущ сильнорослий (до 4-5 м), із пірамідальною кроною, не схильною до загущення. Починає плодоносити на 3-4 рік. Горіхи крупні - 2,5-3 г, округлі, з темно-коричневою шкарлупкою. Врожайність висока - до 8-9 кг сухих горіхів із 10-річного дерева. Ядро відмінного смаку, легко очищується. Вихід ядра - 46-48%, вміст олії в ядрі - 65%, білка - 17%.

Для запилення сорту рекомендується висаджувати разом із сортами: Черкеський, Долинський, Ракетний, Лозовський, Косфорд, Барселонський, Каталонський. Сорт придатний для промислового вирощування.

ПАНСЬКИЙ

Високопродуктивний пізньостиглий сорт української селекції. Кущ середньорослий, формує округлу, густу крону, яка добре витримує формуючу обрізку. Кущ починає стабільно плодоносити на 3–4-й рік після висаджування. Середня врожайність близько 2,3 т/га, або в середньому 3,6 кг горіхів із куща. Сорт має високу стійкість до борошнистої роси (9 балів) та плодової гнилі (8 балів). Має високу стійкість до посухи (8 балів).

Горіхи округло-овальної форми, середньою масою 2,5–3,0 г. Шкаралупка тонка, легко розколюється.

Самобезплідний сорт. Для ефективного плодоношення потребує наявності сумісних сортів-запилювачів (Трапезунд, Барселонський, Косфорд).

АКОРН

Високоврожайний середньостиглий сорт американської селекції (штат Орегон). Має великі, подовжені горіхи з тонкою шкаралупою та відмінним десертним смаком. Кущ сильнорослий, досягає 4 метрів заввишки, має щільну пірамідальну форму з густою кроною. Починає плодоносити на 3-4 рік після висаджування, а повноцінний урожай дає на 5-6 рік. Врожайність висока, це один із найврожайніших сортів.

Сорт стійкий до борошнистої роси та плодової гнилі (8 балів із 10). Сорт доволі стійкий до низьких температур. Стійкий до шкідників: горіхового довгоносика та брунькового кліща.

Горіхи крупні, масою 2,5-3,0 г, подовженої форми (довжиною до 3,1 см та шириною до 1,6 см), одномірної форми та розміру, нагадують жолудь. Ядро велике, майже повністю виповнює оболонку. Горіхи розміщені в кластерах від 1 до 8 шт. Мають насичений смак.

ДЖЕФЕРСОН

Промисловий сорт американської селекції. Терміни дозрівання - з кінця серпня до середини вересня. Рано вступає в плодоношення (на 3-4 рік). Має добру стійкість до хвороб, особливо до фітофторозу. Кущі середньорослі - 3-3,5 м, відкриті, що забезпечує гарне освітлення.

Плоди великі, округлої форми, з тонкою або середньої товщини шкаралупою коричневого кольору. Горіх має велике ядро (близько 45% від маси горіха), яке легко відокремлюється від шкаралупи, але при тривалому зберіганні може зменшуватися в розмірі. Ядро солодке, з маслянистим мигдальним смаком та гарною якістю. Підходить для вживання у свіжому вигляді, кондитерських виробів та бланшування.

Самобезплідний сорт. Найкращі сорти-запилювачі: Барселонський, Косфорд, Сірена.

ЯМХІЛ (YAMHILL)

Сорт американської селекції (2008 р., штат Орегон), ранньостиглий, високопродуктивний. Кущ компактний, має середню силу росту. В плодоношення вступає рано – на 3-4 рік після посадки. Має високу врожайність. Горіхи зібрані в китиці по 4-5 шт. Має високу стійкість до брунькового кліща.

Горіхи округло-овальної форми масою 2,8-3,2 г з високим виходом ядра до 49 %. Ядро велике, щільне, ароматне, солодке з високим умістом олії. Має відмінні смакові якості та добре бланшується. Ідеально підходить для десертів та кондитерської промисловості.

Самобезплідний сорт, потребує запилювачів. Рекомендовані запилювачі: Сакаджавей, Йорк, Гамма, Доріс тощо.

СІРЕНА

Сорт польської селекції (1969 р.) раннього терміну плодоношення (кінець серпня – початок вересня). Висота дорослого дерева 4-5 м, крона розлога. Квітання раннє або середньораннє. Сорт стійкий до морозів і посухи. Досить стійкий до моніліозу. Врожайність 8-11 кг з куща. Горіхи зібрані в китиці по 2-5 шт. Плодоносити з відводків починає на 2-3 рік.

Горіхи масою 3 г. Шкарлупа міцна, коричнева з бордовим відтінком. Ядро добре виповнене, має приємний солодкуватий смак. Обгортка горіхів червона, трохи довша ніж плода. При повному дозріванні вона розкривається і горіх випадає.

Вимагає перехресного запилення з ліщиною звичайною *Corylus maxima* та сортом Варшавський червонолистий.

ГАЛЛЄ ДЖАЄНТ (HALLE'S GIANT)

Класичний німецький сорт пізнього терміну досягання (кінець вересня - початок жовтня). Кущ сильнорослий - до 5,5 м з розлогою кроною. Листки великі (до 12 см), темно-зелені, овальні або округлі з невеликим загостренням, шорсткі. Чоловічі суцвіття - сережки сіро-коричневі до 7 см довжиною, з'являються рано. Має середню стійкість до морозу та хвороб (моніліозу). Стійкий до шкідників, зокрема, довгоносіка. Один із найвроджайніших сортів, дає до 10 кг з куща.

Плоди великі, конусоподібні, злегка приплюснуті, звужуються до верхівки. Шкаралупа товста, жовто-коричнева з темними смугами, гладенька, блискуча. Ядро велике, кремового кольору, ніжне, солодке, відмінного смаку, легко лущиться.

Ідеально підходить для промислового вирощування та домашніх садів. Потребує перехресного запилення. Найкращі сорти-запилювачі Косфорд, Барселонський.

КАТАЛОНСЬКИЙ

Іспанський сорт, відомий з XVII століття. Високоврожайний, крупноплідний, середнього терміну досягання (вересень). Кущ сильнорослий, розгалужений, формує густу крону висотою до 4-6 м. Квітування раннє або середньораннє, чоловічі сережки сіро-жовтого кольору. Листки середнього розміру з дрібними зубчиками, яскраво-зелене. Вступає в плодоношення через 3-4 роки. Морозостійкість висока. Стійкий до хвороб та шкідників.

Горіхи великі, округлі або конусоподібні. Кількість у китиці 3-6 штук. Шкаралупа середньої товщини, ламка, бронзового кольору з темними смугами. Ядро велике, солодке, соковите, з мигдалевим присмаком, займає майже всю шкаралупу (вихід 38-40%), після дозрівання легко випадає.

Частково самоплідний сорт, але для кращого врожаю потрібні інші сорти-запилювачі: Галле, Косфорд, Барселонський. Підходить для промислового садівництва.

ЛОЗІВСЬКИЙ ШАРОВИДНИЙ

Районований сорт української селекції середнього терміну дозрівання (перша декада вересня). Оригінатор – УкрНДЛГА. Кущ сильнорослий, розлогий, висотою до 5 м, з густою кроною, декоративними темно-зеленими листками. Має високу морозостійкість і посухостійкість, що робить його придатним для вирощування в зоні Степу та Лісостепу. Стійкий до більшості хвороб. Придатний для промислового та аматорського садівництва, універсальний у використанні. Середня врожайність - до 9 кг з куща, або 25 ц/га.

Горіхи великі, майже кулястої форми золотисто-жовтого кольору зі смугастими візерунками. Середня маса горіха - 2,1-2,5 г, довжина близько 2 см. Шкаралупа середньої товщини, легко відділяється від ядра. Ядро кремового кольору, добре заповнює шкаралупу, вихід 50%, жирність ~68%.

Сорти-запилювачі: Шедевр, Долинський, а також ліщина лісова.

КАРАМАНІВСЬКИЙ (ПРЕЗИДЕНТ)

Сорт української селекції середнього терміну досягання (початок вересня). Кущ середньої сили росту - до 3,5-4,0 м, розлогий, з кроною середньої щільності. Має високу стійкість до морозів та посухи, невибагливий до умов вирощування. Добре адаптований до клімату України. Врожайність стабільно висока - до 5-7 кг з куща, перспективний для промислового вирощування.

Горіхи дуже великі, масою 3-8 г, світло-коричневі, гладенькі, подовженої форми. Шкаралупа тонка і легко знімається. Ядро щільне, кремового кольору, з приємним, збалансованим десертним смаком. Має високий вміст білка – 18%, жиру - 70%.

Потребує додаткових сортів-запилювачів: Косфорд, Сірена, Долинський.

МОРОЗІВСЬКИЙ

Сорт середньопізнього терміну дозрівання (кінець серпня – вересень), високоврожайний. Кущ низькорослий - до 3,0-3,5 м з округлою кроною, що полегшує збір урожаю. Морозостійкість до -25°C . Має стійкість до посухи та перепадів температур. Має відмінний імунітет до грибкових хвороб. Врожайність стабільна і висока - 8-14 кг з куща. Вступає в плодоношення на 2-3 рік.

Горіхи мають відмінні смакові якості універсального призначення. Горіхи великі, округло-втягнутої або циліндричної форми, масою 2,5-3,5 г з тонкою шкаралупою, легко очищуються. Ядро солодке, ароматне, маслянисте, з високим виходом - близько 50,5%, та вмістом жиру – 64,2%.

Самобезплідний сорт, потребує сортів-запилювачів: Косфорд, Сірена, Варшавський червонолистий.

**СОРТИ
ВИНОГРАДУ**

АРКАДІЯ

Столовий сорт селекції ІВіВ ім. В.Є. Таїрова (Україна). Батьківська форма: (Молдова × Кардинал). Термін дозрівання - 115–125 днів.

Кущі високі, сильнорослі з великими листками. Плодоносних пагонів 60% від загальної кількості. Грона великі, за належного догляду досягають маси 2,5 кг. Дозрівання дружнє. Квітки двостатеві.

Ягоди великі - 7–12 г, зеленого кольору, але на сонці здаються жовтими з бурштиновим відливом. Форма плодів яйцеподібна. М'якуш м'ясистий і соковитий з гармонійним смаком, солодкий (цукристість 14–16 % кислотність 5–6 г/л). На деяких ґрунтах іноді проявляється легкий мускатний присмак. Шкірка не відчувається під час їжі. Вирізняється високою врожайністю: з куща - 20 кг, в окремі роки до 40 кг. Ягоди мають високу товарність.

Має вроджену стійкість до мілдью, але не стійкий до оїдіуму. Морозостійкість у межах -22°C.

КАРДИШАХ

Столовий сорт селекції ІВіВ ім. В.Є. Таїрова (Україна). Батьківська форма: Кардинал × Шасла північна надраннього терміну дозрівання (105-115 днів). Кущ середньорослий, грона циліндрично-конічні, середньої щільності, масою 250-450 г.

Ягода округла або овальна насиченого рожевого або фіолетово-червоного кольору з щільним восковим нальотом. Маса ягоди 3-5 г. Смак гармонійний, з вираженим мускатним ароматом (дегустаційна оцінка 8-9 балів).

Морозостійкість середня, до $-18-22^{\circ}\text{C}$. Має високу стійкість до оїдumu та мілдью.

КИШМИШ ЛУЧИСТИЙ

Високоврожайний безнасінний сильнорослий сорт молдовської селекції, ранньо-середнього терміну дозрівання (125-130 днів, кінець серпня - початок вересня).

Має великі грона конічної форми масою 500–1000 г, довжиною до 40 см, рожево-червоні.

Ягода овально-подовжена, рожева або золотисто-рожева, масою 2,5–4,0 г. М'якуш щільний, соковитий, шкірочка тонка. Смак солодкий з цукристістю до 22% та вираженим приємним мускатним відтінком. Кісточки відсутні (III клас).

Врожайність висока, стабільна, становить до 30–40 кг з куща. Морозостійкість до -20°C . Середня стійкість до мілдью, оїдumu і сірої гнилі (потребує 2-3 профілактичних обробок).

КИШМИШ ТАЇРОВСЬКИЙ

Столовий безнасінний сорт винограду селекції ІВіВ ім. В.Є. Таїрова (Україна) ранньо-середнього терміну досягання (125-130 днів, середина вересня). Кущі середньорослі, врожайність висока. Грона великі, масою 350-450 г, циліндрично-конічні, помірної щільності.

Ягоди рожеві, яйцеподібні, середнього розміру з м'ясисто-соковитим м'якушем та гармонійним смаком.

Сорт стійкий до гнилі ягід. До грибних хвороб і морозу сорт має середню стійкість.

ОДЕСЬКИЙ СУВЕНІР

Столовий сорт селекції IВiВ ім. В.Є. Таїрова (Україна) отриманий в результаті схрещування сортів Мускат гамбурзький × Молдавський чорний. Термін дозрівання середньо-пізній (близько 135-140 днів, дозріває у вересні). Кущі сильнорослі, пагони визрівають добре.

Грона великі, масою 500-700 г, конічної форми, середньої щільності.

Ягоди великі, овально-подовжені, темно-сині, майже чорні, вкриті густим восковим нальотом з терново-мускатним смаком.

Сорт має підвищену стійкість до грибкових захворювань і середню морозостійкість. Підходить для свіжого споживання, добре зберігається на кущах і придатний для транспортування.

ОРИГІНАЛ

Столовий сорт селекції ІВіВ ім. В.Є. Таїрова (Україна) отриманий в результаті схрещування сортів Дамаська роза × Датьє де Сен-Вальє середньо-пізнього терміну дозрівання (135–145 днів, початок - середина вересня). Сорт сильнорослий.

Грона конічні, нещільні або середньої щільності, масою 400-850 г (іноді до 1-2 кг).

Ягоди великі (30×22 мм), видовжено-яйцеподібні, рожеві або біло-рожеві, часто з перехопленням і гострим кінчиком. М'якуш м'ясистий, соковитий, шкірка міцна. Смак простий, гармонійний.

Врожайність висока, схильний до перевантаження, тому потребує обрізки на 8-12 вічок.

Сорт має високу стійкість до мілдью, оїдіуму, гнилі (2,5-3 бали). Потребує захисту від ос та нормування врожаю. Морозостійкість до -21...-23°C.

ПЕРСЕЙ

Столовий сорт селекції IВiВ ім. В.Є. Таїрова (Україна) середнього терміну дозрівання (кінець серпня – початок вересня). Кущі сильнорослі, мають стабільно високу врожайність - до 120 ц/га.

Грона крупні, масою 700–900 г (іноді до 1 кг), середньої щільності.

Ягоди крупні, овальної форми, рожевого кольору. Маса ягід варіює від 5,5 г до 14 г. Смак гармонійний, м'якуш соковитий.

Завдяки щільній шкірочці ягоди стійкі до розтріскування і мають товарність біля 85%.

Сорт має високу стійкість до хвороб. Морозостійкість висока - до -24°C , що дозволяє вирощувати сорт без укриття.

Завдяки привабливому вигляду виноград підходить для реалізації та споживання у свіжому вигляді.

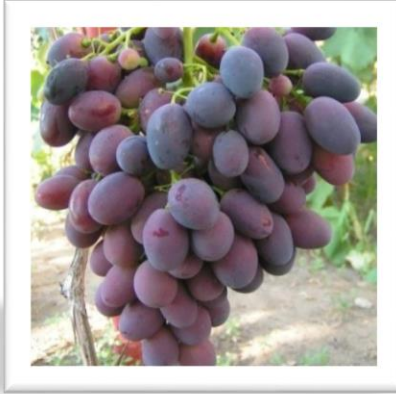
ТАЇРЯН

Столовий сорт селекції ІВіВ ім. В.Є. Таїрова (Україна), отриманий від схрещування Молдавський × Датьє де Сен-Вальє, середньо-пізнього терміну досягання з великою силою росту кущів, високою врожайністю (10-12 т/га). Має великі грона масою 240-700 г, конічної форми середньої щільності.

Ягоди великі 8-12 г, подовжено-яйцевидної форми, розміром (32×24 мм), темно-синього кольору (майже чорні). Шкірочка щільна. М'якуш м'ясистий, соковитий, з гармонійним смаком.

Сорт має підвищену стійкість до мілдью, оїдіуму та сірої гнилі ягід, відносно стійкий до філоксери. Морозостійкість до -23°C.

Отриманий врожай використовується в свіжому вигляді і для зберігання.

КАЛІСТА

Столова гібридна форма отримана селекціонером В.В. Загорулько від схрещування сортів Кодрянка × Рішельє раннього терміну дозрівання (95-105 днів, початок серпня). Має високу силу росту куща.

Грона великі, конічної форми масою 550–900 г (іноді до 1 кг), щільність середня або низька.

Ягоди крупні - 7-10 г, (32-35×22-25 мм) видовжено-овальної форми, рожево-червоного кольору, на яскравому сонці червоно-фіолетові, дозрівають рівномірно, з приємним гармонійним смаком, іноді з легким мускатом, який схожий на смак черешні або шовковиці. М'якуш м'ясисто-соковитий, шкірочка щільна. Горошіння не спостерігається.

Морозостійкість -22°C. Сорт цінується за швидке дозрівання та привабливий товарний вигляд ягід.

МАТИЛЬДА

Столовий сорт, виведений в Італії від схрещування сортів Кардинал × Італія, раннього терміну дозрівання (105–110 днів, серпень). Кущ середньорослий. Врожайність висока і стабільна.

Має дуже великі жовті грона (700–800 г), циліндрично-конічної подовжено-овальної форми середньої щільності. Ягода крупна, масою до 7-9 г, жовта, овальна, з щільним м'якушем і гармонійним мускатним смаком.

Сорт має високою стійкістю до хвороб (мілдью, оїдіуму). Морозостійкість до -21°C.

Сорт придатний для свіжого споживання завдяки гарному зовнішньому вигляду і високим смаковим якостям.

АТТИКА

Безнасінний сорт винограду, виведений В. Міхосом в Афінському ІВ (Греція), раннього терміну досягання (118-120 днів, II декада серпня). Кущ вище середньої сили росту. Врожайність – 25-30 т/га.

Грона дуже великі, до 30 см довжиною, масою 0,6 - 0,9 кг, щільні. Ягода крупна, масою 4-5 г, овальна або продовгувата (25×19 мм), фіолетового кольору. М'якуш щільний, хрумкий, приємного нейтрального смаку. Шкірочка злегка товстувата, без в'язучого присмаку. Цукристість при дозріванні 16-18° Brix, кислотність <5%. Сорт стійкий до сірої гнилі, до інших грибкових хвороб - на рівні сортів *Vitis vinifera*. Морозостійкість до -22°C.

Виноград добре зберігається з мінімальною втратою маси, без розвитку гнилей. Транспортбельність висока. Використовується для споживання в свіжому вигляді.

РЕГАЛ СІДЛІС

Сорт походить з Південної Африки, ранньо-середнього терміну достигання (115-125 днів, середина-кінець серпня). Кишмишний сорт (II-III клас безнасінності), кісточки майже відсутні або м'які. Virізняється дуже великою силою росту, високоврожайний.

Грона конічні, великі, масою понад 650 г, середньої щільності.

Ягоди великі, видовжені, білого або жовтувато-білого кольору, масою 6-7,5 г з щільним хрустким м'якушем та гармонійним солодким смаком з легкими фруктовими нотками. Шкірка тонка, майже не відчувається під час їжі. Цукристість 17–18,5%.

Сорт цінується за свої смакові властивості, великі ягоди та відсутність кісточок, що робить його ідеальним вибором для споживання у свіжому вигляді. Ягоди добре витримують транспортування, зберігаючи свій зовнішній вигляд та смакові якості.

КРИМСОН СІДЛІС

Безнасінний сорт (кишмиш) виведений у США пізнього терміну дозрівання (кінець вересня-жовтень). Кущ дуже сильнорослий. Врожайність – 150-180 ц/га.

Грона великі, масою 600–700 г і більше, циліндрично-конічної форми.

Ягоди від яскраво- до темно-червоних, середні, вагою 3-4. Смак приємний, солодкий, з щільним м'якушем, нейтральним ароматом. Шкірка міцна. Має середню стійкість від хвороб (оїдіуму, мілдью), потребує укриття на зиму в багатьох регіонах України.

Транспорتابельність висока. Ідеальний для споживання у свіжому вигляді, сушіння (родзинки) та тривалого зберігання.

КАРДИНАЛ

Столовий сорт винограду виведений в США, отриманий в результаті схрещування сортів Королева виноградників × Альфонс Лавальє, ранньо-середнього терміну дозрівання (115–130 днів, середина - кінець серпня). Кущ середньої сили росту. Врожайність висока, але нестабільна, залежить від умов запилення.

Грона циліндрично-конічної форми, середніх розмірів, масою 600 - 800 г, нещільні. Ягода дуже крупна (довжиною 21-29, шириною 18-23 мм) округлої форми, іноді зі скошеною вершиною і невеликою борозенкою на ній, фіолетово-червоного забарвлення з густим пруїновим нальотом. Шкірочка щільна, але легко розривається. М'якуш м'ясистий, соковитий, хрумкий, зеленувато-білий. Смак винограду приємний, зі слабо вираженим мускатним ароматом. В ягодах по 2-4 крупних насінини. Сорт теплолюбний, надає перевагу південним регіонам України. Сорт слабо стійкий до хвороб (мілдью, оїдіуму) і розтріскуванню від дощів.

АРОМАТНИЙ

Технічний (винний) сорт винограду виведений в ІВіВ ім. В.Є. Таїрова (Україна) раннього терміну дозрівання (115–125 днів, серпень). Кущ сильнорослий, лоза визріває добре.

Грона середні, масою 400-700 г, циліндрично-конічні, часто нещільні.

Ягоди ніжно-рожевого або золотисто-білого кольору, середнього розміру. Смак яскравий, мускатний аромат з медовими відтінками.

Має високу зимостійкість (-23...-25°C) та високу стійкість до основних хвороб (мілдью, оїдіуму).

Відрізняється сильною енергією росту та інтенсивним мускатним ароматом із медовими нотками, використовується для створення якісних білих вин.

ОДЕСЬКИЙ ЧОРНИЙ (АЛІБЕРНЕ)

Технічний сорт винограду селекції IВiВ ім. В.Є. Таїрова (Україна) отриманий в результаті схрещування Каберне Совіньон × Алікант Буше, середнього терміну дозрівання (140-145 днів). Кущ середньої сили росту. Лоза добре визріває. Урожайність висока та стабільна.

Грона конічні, низької щільності, середньої величини (140 - 280 г). Ягоди дрібні, округлі, чорні, з густим пружинистим нальотом, з рубіновим соком, пасльоново-вишневим смаком. Цукристість досягає 20-27%, кислотність 7-8 г/л. Використовується для створення насичених, танінних червоних вин з ароматом спецій.

Морозостійкість висока, витримує до -24°C. Висока стійкість до мілдью та сірої гнилі, але потребує захисту від оїдіуму.

МУСКАТ ОДЕСЬКИЙ

Технічний (винний) сорт білого винограду селекції ІВіВ ім. В.Є. Таїрова (Україна) ранньо-середнього терміну дозрівання (125-140 днів, 15-30 серпня, початок вересня). Має вище середньої силу росту.

Грона циліндрично-конічні, середні, масою 130-220 г, середньої щільності. Ягоди округлі, жовтувато-зелені, бурштинові при досяганні масою 1,8-2 г. Смак гармонійний з вираженим мускатним ароматом, м'якуш злегка слизовий, шкірка міцна. Цукристість - 18,6–22%, кислотність – 5,5–8,7 г/л.

Має високу стійкість до мілдью (2,5 бали) та оїдіуму (2 бали). Відрізняється високою морозостійкістю - до -25...-26°C, стабільною врожайністю - 4-6 кг/кущ та сильним мускатним ароматом, що робить його ідеальним для білих десертних вин та соків.

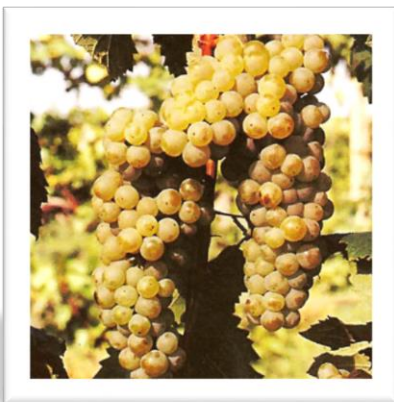

САРМАТ

Сорт, отриманий від схрещування Фіолетовий ранній × Степовий, середньо-пізнього терміну дозрівання (140 днів, друга половина вересня). Урожайність висока (до 100 ц/га). Кущ середньої сили росту та гарним визріванням лози. Грона середні та дрібні, конічні, пухкі, масою 100-115 г.

Ягоди дрібні, округлі білого кольору. Смак соковитий, гармонійний, цукристість 20-22%.

Має високу морозостійкість до -27°C , не потребує укриття на зиму. Має високу стійкість до сірої гнилі, середню до мілдью, нестійкий до оїдіуму.

СУХОЛИМАНСКИЙ БІЛИЙ

Сорт білого винограду селекції ІВіВ ім. В.Є. Таїрова (Україна) отриманий схрещуванням Шардоне × Плавая середнього терміну дозрівання (135–140 днів). Має високу силу росту і високу врожайність.

Грона середнього розміру масою 140-170 г, циліндричної форми, часто із «крилом» середньої щільності.

Ягоди зеленувато-жовті, середні, з тонкою шкірочкою, покриті легким пруйном із гармонійним ніжним смаком. Перестиглі ягоди набувають оригінальних тонів, тому придатні для виробництва сухих вин із фруктовими відтінками (аромат цитрусових, польових квітів, абрикосу).

Має високу стійкість до сірої гнилі і оїдіуму. Морозостійкість до -20...-22°C.

ОДЕСЬКИЙ ЖЕМЧУГ

Сорт винограду селекції ІВіВ ім. В.Є. Таїрова (Україна) отриманий схрещуванням форм 31-58-58 × Марсельський чорний ранній, ранньо-середнього терміну дозрівання. Має високу врожайність - 13 т/га. Кущі сильнорослі, з добрим визріванням пагонів.

Грона середні, масою до 180-300 г.

Ягоди чорні, округлі з гармонійним смаком із вираженими нотами лаванди, чайної рози і дикої вишні. Цукристість висока - 22 г/см³, кислотність – 6,5 г/дм³.

Відносно стійкий до грибкових хвороб. Зимостійкість до -23...-25°C. Використовується для створення ароматних сухих вин із вираженим мускатним ароматом.

СОВІНЬОН БЛАН

Популярний французький сорт білого винограду з долини Луари з середнім терміном достигання. Це один із найпоширеніших сортів у світі, що відомий високою кислотністю і яскравим ароматом. Сорт дає свіжі вина з нотками агрусу, цитрусових, смородинового листка і зеленого яблука.

Грона невеликі і середні (довжина 10-13, ширина 6-10 см), циліндричні, дуже щільні. Середня маса грона 75-120 г.

Ягода дрібна і середньої величини (довжиною 15-17, шириною 14-16 мм), округла і слабо-овальна, часто деформована, зеленувато-біла, на сонці набуває жовтувато-рожевого кольору. Шкірочка міцна, покрита пруйном і темно-коричневими вкрапленнями. М'якуш соковитий, гармонійного смаку зі специфічним ароматом і присмаком пасльону. Середня маса 100 ягід - 130 г, насінин в ягоді 2-3.

Сорт Совіньон білий вражається оїдіумом і сірою гниллю, відносно стійкий до мілдью. Вимогливий до умов вирощування.

СХЕМА
РОЗМІЩЕННЯ СОРТІВ ВИНОГРАДУ МИКОЛАЇВСЬКОГО НАУ, 2026 р.

Ряд	БЛОК				
	I	II	III	IV	V
4	19 + 1 Аркадія	19 + 1 Каліста	20 Кішмиш Таїровський	19 + 1 Лучистий	1 1 1 1 1 Матильда
3	19 + 1 Одеський Сувенір	19+1 Оригінал	20 Персей	19 + 1 Таїрян	1 1 1 1 1 Аттіка (Attica)
2	10 10 Кардинал + Sauv Blanc	20 Ароматний	20 Одеський Жемчуг	20 Одеський Чорний	1 1 1 1 1 Регал сідлес (Regal seedless)
1	20 Мускат Одеський	20 Сармат	20 Сухолиманський	20 Sauvignon Blanc	Кардинал 1 1 1 1 1 Крімсон Сідлес (Grimson Seedless)
Дорога					
Лісосмуга					
Пасіка					

Примітка. Цифра – число рослин.

Ряд 1, 2 – технічні сорти; ряд 3, 4 – столові сорти.

1 – колекція сортів з Італії

Довідкове видання

ПЕРСПЕКТИВНИЙ СОРТИМЕНТ
ПЛОДОВОГО САДУ І ВИНОГРАДНИКУ
МИКОЛАЇВСЬКОГО НАУ

Авторський колектив:

Шебанін В'ячеслав Сергійович

Дробітько Антоніна Вікторівна

Нікончук Наталя Володимирівна

Самойленко Микола Олександрович

Карпенко Микола Дмитрович

Комп'ютерна верстка: Віталій Карбашевський

Формат 60×84 1/16. Ум. друк арк. 5,5

Тираж 100 прим. Зам. № 34

Надруковано у видавничому відділі

Миколаївського національного аграрного університету

54008, м. Миколаїв, вул. Георгія Гонгадзе, 9

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 4490 від 20.02.2013 р.